

ז) ולמה הבאתם את קהל ה' אל המדבר
זהה וגו'. הנה לכאנונה הוּא רַק
טענה אחת בכפל לשון, אבל נחוי אין ע"פ
משל לאחד ששכר איש אחד להוליכו
למקום פלוני ופגעו בדרך רע מאד אם יש
 שני דרכים לילך זהה או בדרכך אחר יכול
הטוחר לכעוס על האיש המוליכו לאמר
למה נסעת עמי דרך מקומ הרע הזה ולא
בדרכך אחר היפה אך אם אין הטוחר מכיר
דרכך השני יכול האיש המוליכו לאמר לוומי
הגידי לך שהדרך השני יפה מזה הדרך אולי
עוד גרווע ממנו ושוב אין להטוחר מה
להתרעם עלייך אך זהบำם היה הטוחר נתוץ
לייש דוקא ע"ד משא ומתן או כדומה
בעסק נחוץ, אבל אם גופו הדבר אינו נחוץ
א"כ והיה יכול הטוחר להתעכב בביתו ולא
לייש כלל אז ממ"ג יש לו להתרעם על
האיש המוליכו ממ"ג אם ידעת כי יש דרך
אחר היפה מזה הדרך א"כ למה נסעת עמי
בზורן הרע ולא בדרכך הטוב והיפה ואם אין
שם דרך טוב רק שניהם רעים א"כ למה לא
הגדת לי זאת בביתי טרם נסעת כי או לא
היהתי זו מביתך ולא נסעת כי כל אחרי כי
הנסעה אינו נחוץ כ"כ והדרכים רעים מאד
למה לי להכנס את עצמי בסכנה:

ובן טענו ישראל עם משה ממי'ן מתחילה
התחילה לטעון על מקום הזה שבאו
עתה למה הוליכם כאן למקום רעה בלי מים
והיה לך להוליך אותנו בדרך אחר היפה
מןנו שיש שם מים ואמ תאמרו שבאמת אין
דרך אחר היפה מןנו אך כל הדוכים גרוועים
ורעים א"כ אטם ידעחן שאינו דרך יפה רק
כוולם רעים א"כ למה העליתנו כל ממצרים
אל המדבר זהה אם אתם ידעתם שככל
הקריכים רעים לא היה הדבר נחוץ כ"כ והיה
טוב יותר לישב למצרים ולא להכנסיס בסכנה
גדולה כזען וא"כ קשה עלייכם ממי'ן וא"ש
המשך כל הפסוק:

כמֶת כָּאֹלֶה הוּא לֹא יְדַע כְּלָוֶת וּוֹעֵד אֶת הַשִּׁיִ'ת
מִפְנֵי שָׁקֵל כֶּרֶב מְאֹבוֹתוֹ אֶצְלָה וְהַתּוֹרָה
מִתְקִימָתָה, אֲבָל לֹמַד שְׁעָובֵד ד' מִחְמַת חִקְרָתוֹ
אֲזַן הַתּוֹרָה יִכְלֶה לְהַתְקִים, כִּי מִזֶּד בָּא לִידֵי
כְּפִירָה כְּנוּלָה.

(๓)

ט' סוף

וְדָבְרָתָם הֲנִכְנָעַ וְנִמְנָעַ מַעֲמִיד וְטוֹלְהָת נְסָס עַמִּים, הֲנִכְלָה הַמְּאֹכֶל וְדָגְלָה שְׂנִיאָה
וְחוּמָה חָמֶר וְטוֹלָה מַעֲטָה וְזָהָר צְבוּתָם מַעֲשָׂה, וְקִים וְקָה הַתְּסִעָּה, וְפָנָס
לְמַאוֹר חַיְלָה תְּמִין טַבָּה וְזָהָר צְבוּתָם מַעֲשָׂה כְּתִיב וְקִים וְקָה הַתְּסִעָּה
צְבוּתָם מַעֲטָה וְחוּמָה וְקִטְמָתָה תְּמִין טַבָּה כְּכָל צְבוּתָם מַעֲשָׂה, וּלְבָל חַס פָּה צְבוּתָם מַעֲטָה
כְּכָל מַלְמָה פָּה כְּלָה צְבוּתָם מַעֲטָה וְלָעָתָן, וּבְלָל סָה נַקְה זָהָר חִכָּה דְּבָס צְבוּתָם
סְלִידָצָה תְּלִי גָּז, וְכָנָן חַמְקָן זָהָר וְכָנָן מַעֲשָׂה, וְעוֹלָמָה שָׁיטָל כָּל לְמִינָה לְזָוֵל חִכָּה מַעֲטָה
גְּבוֹל אֲכוֹלָה, וְמַכָּה כָּל אַעֲזָן שְׁחָאָן וְמַעֲרִיס פָּי זָמִינָה כָּל הַוּמָעָה כָּל מַעֲקָל סְקָלָן עַל מַעֲטָה
לְבָל וְלָל פָּה כָּל זָהָר פְּלִינָס תְּלִי גָּז וְלָל נְבִיסָה מַעֲטָה כְּבָב, וְסִיא בְּ דָגְלָס הָלָן צְבוּתָם
כּוֹלָס וְלָל הַמַּעֲטָה נִצְדָּר כְּדָלָה, וְקִטְמָתָה מַעֲרִיס פָּי גְּזָלָה נִצְדָּר וְלָאָהָן וְנִמְלָאָה
צְבוּתָם וְסִיא בְּ דָגְלָס הָלָן צְבוּתָם, וְקִטְמָתָה הָלָסָן גַּבְּ כְּמַרְמָה שָׁלָל מַעֲטָה
וְעַלְוָה טַבָּה כְּלָלָה וְנִמְלָאָה זָהָר פְּלִינָס וְנִמְפָקָד זָהָר וְסִיא כְּבָב
צְבָבָיל, וְיַיְלָן צְמָתָה מַעֲרִיס וְלָל פָּה מַעֲשָׂה מִיד וְלָל צָהָר זָהָר חַמְקָן וְמַעֲטָה מִיד כְּבָב
סְיִ. זָהָרָה שְׁקָה, וְלָל כְּמַלְבָּזָה זָהָר מַעֲטָה וְחוּמָה וְלָאָהָן כְּדָלָה צְבָבָיל
טְבִיעָת מַעֲרִיס וְלָל כְּמַרְמָה זָהָר, וְלָאָהָן כְּמַרְמָה זָהָר כְּמַרְמָה זָהָר
לְחַקְתָּה מַעֲרִיס כְּבָב כְּמַדְעָה זָהָר, וְלָאָהָן כְּבָב כְּמַדְעָה זָהָר כְּמַדְעָה
וְלָאָהָן כְּבָב כְּבָב כְּבָב זָהָר נְעַת לְזַיְקָן טַבָּה וְלָאָהָן כְּבָב כְּבָב
עַמְתָה זָהָר כְּבָב זָהָר זָהָר זָהָר זָהָר זָהָר זָהָר זָהָר זָהָר זָהָר
עַמְתָה מַעֲרִיס פָּי מַעֲרִיס, הָלָן מִיכָּה אַמְתָה זָהָר וְקִם בָּעָן שָׁוֹן לְזַיְקָן צָלָל
וְזָהָר עַמְתָה עַמְתָה זָהָר לְזַיְקָן פָּי טְבִיעָת זָהָר זָהָר זָהָר זָהָר זָהָר

זאת התורה אדרט כי ימות באורה. אין התורה
מתיקיימת אלא במני שמיית עצמו עליה
(ברכות טג, ב). נראה לי על פי מה שפירש
אאי' הגאון מהרש"ס וצ"ל הפסוק וכל כל
פתחה אשר אין צמץ פתיל עלייו טמא הוא,
דמלת כל פירשו מהשבה כמו שנאמר בישעיה
(לב, ז) וככלי כליו רעים, והנה מי שמהרהור
אחריו המזות וחוקר עליון יותר מדי הו
אפיגנום ועל די' כד הוא בא לכפור, רק צרייך
לשומן חוק לרעיון נגובל בל יubarינו, וזה
הוא פירוש הפסוק וכל כל פתו ר"ל כל רעיון
פתחה אשר אין צמץ פתיל עלייו לאמר עד פה
תבאו, טמא הוא, ודברי פי חכם חן. והנה ידו
כי מי שהוא עובד את השם מהמת שבלך
מאבותיו לא בקהל יוכל להכשל, לא בן הוא מי
שעובדו יתברך מהמת חקירותו, הוא בקהל יגנה
על ידי אבן מכשול, כי בבאו לדי מצות
שם חקיט מבלי דעת טעם ונימוקם יבא לידי
כפירה. ובזה נבין מה שאמר דוד המלך ע"ה
(קיט, קנה) רחוק מרשעים ישועה כי חקיך לא
ונדרשו ר"ל כי מי שתוארו עובד את ד' מפאת
שכלךך מאבותיו הוא כעשה חק بلا טעם,
אם גם הרשעים שעובדים אך מהקיימות ואינם
דורשים את החוקים לנכון רחוק מתם ישועה כי
בכל יכולו להכשל והבג. הנה נראה לי כוונת
הגמרא אין תורה מתיקיימת אלא במני שמיית
עצמו עלייה, ר"ל לזה שמיית עצמו ועתה עצמו

כמת' כאלו הוא לא ידע כלום ועובד את הש"ית
מן פנוי שקבל כך מאבוטו אצל זה התרה
מתוקיימת, אבל למי שעבד ד' מלחמת הקירתו
אין התרה יכולת להתקיים, כי מז באלידי
בפירוט בן"ל.

ודברתם אל הקב"ע ונמנן מיעז וטולחת לפס ע"ש, לא' מחדלה לאכ' ודצמלה קניינס
ויהי'ך מהלך וטולחת לפס מס', ויהי'ך כמי'ך ויקח וקה לה טגענה, ובזה
האמו ח"ל פמן ט"ז חבות וקה ובדל צבאות מרים וענבי כבוד צבאות אלהן וכבוד עליים ס"י
צבאות וקה ולהן וכבודם מהן ס"ז סבל צבאות מעלה, ובל'ך ט"ז צבאות וקה כליה לה
בן למה מלטה פ"י כל'ך ט"ז צבאות ט"ז מטה וט"ע, ומכל פאה וקה זכה תכס לכס צבאות
סלאט'ין ח' נין, וכן להפוך זכה רג'יס וכון מרים, ועתה פיטול כל'ך לדר' ליטור חבות וקה
גאול עכולם, ומפה כל'ך גען טהראן ומירס ט"ז צמ"ס לה פוטומען כל'ך פיטול עלה וט"ז
לעד'ך וטל'ך פ"י כל'ך צבאות סלאט'ין גו וטל'ך נט'ך צבאות כי'ין, ושי' ב' לדב'יס הלו' צבאות
בולס וטל'ך פ"ז מטה נגיד כדר'ו, וכבודם מרים פ"ז וע'ך פאנס ייחד עלה וקה ולהן ונתה'ם
זכותם ושי' ב' לדב'יס הלו' צבאותם, וכבודם להפוך ג' נ' כבודם עול פ'ל'ז'ו על וקה
ונעל'ין ט"ז טלה'ה וכבודה צבאות סלאט'ין ונפ'יך זכומו וס' כדר' ט'יא' צה'ר וענבי כבוד ג' נ'
צבאי'ה, וין' כבודם מרים וטל'ך פ"ז מיס' לנעה מיד וטל'ך ט'ז צבאות אלהן ומעה' עד' ב'
ט'ז צבאות סלאט'ין, וטל'ך סלאט'ין זכום וקה ולהן עד' קזקזן צ'לרכ' ל'צ'ול וטוענם עלי'יס
ט'ז צבאות מרים וטל'ך כבודה זכומ'ו, ולסלאט'ין לפס כ' עזמה סלאט'ין צבאות סלאט'ין לא'ר פ' תקסל
ליך סעדס זכה ולהן ודר'ת'הס אל' פ'ק'ען ט'יא' הויל' קב'יס מס' מדער'יס וצבאות סלאט'ין ספ'לה
ויה'ך כליה' כבוד כבוד' זה לפס ק'ז' געת' לוי'ך דמ'יס יו'ך עקה' לגד' נטה'יל' מיס' כה'ב'ל
נקה' צחלה' צכל גען ט'יא' פ'ו'ה הפועל וס' צבאות מרים ב'ן מענה' רק' סתמה' נלה'ל
עמ'ת' מילס יס' נ'י' סלאט'ין, היל' ק'יל' עקה' צ'ז'ה ותק' פ'ק'ען הו'ם נגד'ו צ'ל' ל'י'ו'ך אלהן
וזכם עדרו' עלה לון פ' ט'ק'יס ח'ב' ימן כל' ה'ל'ה'ג'יס וכו' וט'ל'יכ' :

משה רכינו עליו השלום מזכר בנבואה, או היה מתנבר שאלא יבוא לארץ, כי כך ראה בנבואה. אף על גב שעדרין לא חטא, מכל מקום ראה בנבואה מה שייהה לעתיד, ולפיכך נומר לעשותו אז הוא מוציא את הדבר כפה⁶⁷, ולפעמים הוא נשבע שיעשה דבר פלוני או ענן פלוני. כן כביבול מעלה; עלה במחשבה של תנבאה שלא יבאים לארץ, וראה הגזירה של מעלה, שלא יבאים לארץ. ומכל מקום חשב שהגזירה תחטבtle בתשובה וחפהלה וכצעקה (ג'ס מ'). ולפיכך בפרשת בהעלותך (עליל'), כל, שהוא הדבר רק ליתרתו, היה משתף עצמו עמהם, לפי שהיה סבור שכיננס לאחן. סופי להכニס לארץ, ובפרשת שליח פירש (טעמם ה, י) "שליח נא ביד חשלת" שליח עם אותו שאותה תשליח להכニס לארץ, אין אני רשי" (טעמם טו, י) "תביאם וחתעמו", נתנבה הוא שלא יכטsem לארץ, ויביאם אחר לאחן. ופרשת בהעלותך (עליל', י) פירש רשי" על נסעים אנחנו" שתקר משה את עצמו עמהם, ככל כסבירו שכיננס לאחן שעדרין לא גוזרה גזירה⁶⁸. והשתא יתוחן הכל, ולית קושיא ערשי". לא יקשה לך אהידי, שכל ומן שהיה כלל:

וtmpactza בגון אלו החלוקים, וכמו באדם, לפעמים חשוב לעשות דבר, וכאשר הוא גוזר לעשותו אז הוא מוציא את הדבר כפה⁶⁹, ולפעמים הוא נשבע שיעשה דבר פלוני או ענן פלוני. כן כביבול מעלה; עלה במחשבה קודם שנזר, ואחר שנזר, וגוזר דין שיש עמו שבועה⁷⁰.

ואל יקשה לך, שרש" פירש בפרשת שמוט (טעמם ה, י) "שליח נא ביד חשלת" שליח עם סופי להכニס לארץ, ובפרשת שליח פירש רשי" (טעמם טו, י) "תביאם וחתעמו", נתנבה הוא שלא יכטsem לארץ, ויביאם אחר לאחן. ופרשת בהעלותך (עליל', י) פירש רשי" על נסעים אנחנו" שתקר משה את עצמו עמהם, ככל כסבירו שכיננס לאחן שעדרין לא גוזרה גזירה⁶⁹. לא יקשה לך אהידי, שכל ומן הייתה

¶ 4) ה' ג' ג' ג' ג' ג'
 ¶ 5) ¶ 6) ¶ 7) ¶ 8) ¶ 9)
 ¶ 10) ¶ 11) ¶ 12) ¶ 13) ¶ 14)
 ¶ 15) ¶ 16) ¶ 17) ¶ 18) ¶ 19)
 ¶ 20) ¶ 21) ¶ 22) ¶ 23) ¶ 24)
 ¶ 25) ¶ 26) ¶ 27) ¶ 28) ¶ 29)
 ¶ 30) ¶ 31) ¶ 32) ¶ 33) ¶ 34)
 ¶ 35) ¶ 36) ¶ 37) ¶ 38) ¶ 39)
 ¶ 40) ¶ 41) ¶ 42) ¶ 43) ¶ 44)
 ¶ 45) ¶ 46) ¶ 47) ¶ 48) ¶ 49)
 ¶ 50) ¶ 51) ¶ 52) ¶ 53) ¶ 54)
 ¶ 55) ¶ 56) ¶ 57) ¶ 58) ¶ 59)
 ¶ 60) ¶ 61) ¶ 62) ¶ 63) ¶ 64)
 ¶ 65) ¶ 66) ¶ 67) ¶ 68) ¶ 69)
 ¶ 70) ¶ 71) ¶ 72) ¶ 73) ¶ 74)
 ¶ 75) ¶ 76) ¶ 77) ¶ 78) ¶ 79)
 ¶ 80) ¶ 81) ¶ 82) ¶ 83) ¶ 84)
 ¶ 85) ¶ 86) ¶ 87) ¶ 88) ¶ 89)
 ¶ 90) ¶ 91) ¶ 92) ¶ 93) ¶ 94)
 ¶ 95) ¶ 96) ¶ 97) ¶ 98) ¶ 99)
 ¶ 100) ¶ 101) ¶ 102) ¶ 103) ¶ 104)
 ¶ 105) ¶ 106) ¶ 107) ¶ 108) ¶ 109)
 ¶ 109) ¶ 110) ¶ 111) ¶ 112) ¶ 113)
 ¶ 114) ¶ 115) ¶ 116) ¶ 117) ¶ 118)
 ¶ 119) ¶ 120) ¶ 121) ¶ 122) ¶ 123)
 ¶ 124) ¶ 125) ¶ 126) ¶ 127) ¶ 128)
 ¶ 129) ¶ 130) ¶ 131) ¶ 132) ¶ 133)
 ¶ 134) ¶ 135) ¶ 136) ¶ 137) ¶ 138)
 ¶ 139) ¶ 140) ¶ 141) ¶ 142) ¶ 143)
 ¶ 144) ¶ 145) ¶ 146) ¶ 147) ¶ 148)
 ¶ 149) ¶ 150) ¶ 151) ¶ 152) ¶ 153)
 ¶ 154) ¶ 155) ¶ 156) ¶ 157) ¶ 158)
 ¶ 159) ¶ 160) ¶ 161) ¶ 162) ¶ 163)
 ¶ 164) ¶ 165) ¶ 166) ¶ 167) ¶ 168)
 ¶ 169) ¶ 170) ¶ 171) ¶ 172) ¶ 173)
 ¶ 174) ¶ 175) ¶ 176) ¶ 177) ¶ 178)
 ¶ 179) ¶ 180) ¶ 181) ¶ 182) ¶ 183)
 ¶ 184) ¶ 185) ¶ 186) ¶ 187) ¶ 188)
 ¶ 189) ¶ 190) ¶ 191) ¶ 192) ¶ 193)
 ¶ 194) ¶ 195) ¶ 196) ¶ 197) ¶ 198)
 ¶ 199) ¶ 200) ¶ 201) ¶ 202) ¶ 203)
 ¶ 204) ¶ 205) ¶ 206) ¶ 207) ¶ 208)
 ¶ 209) ¶ 210) ¶ 211) ¶ 212) ¶ 213)
 ¶ 214) ¶ 215) ¶ 216) ¶ 217) ¶ 218)
 ¶ 219) ¶ 220) ¶ 221) ¶ 222) ¶ 223)
 ¶ 224) ¶ 225) ¶ 226) ¶ 227) ¶ 228)
 ¶ 229) ¶ 230) ¶ 231) ¶ 232) ¶ 233)
 ¶ 234) ¶ 235) ¶ 236) ¶ 237) ¶ 238)
 ¶ 239) ¶ 240) ¶ 241) ¶ 242) ¶ 243)
 ¶ 244) ¶ 245) ¶ 246) ¶ 247) ¶ 248)
 ¶ 249) ¶ 250) ¶ 251) ¶ 252) ¶ 253)
 ¶ 254) ¶ 255) ¶ 256) ¶ 257) ¶ 258)
 ¶ 259) ¶ 260) ¶ 261) ¶ 262) ¶ 263)
 ¶ 264) ¶ 265) ¶ 266) ¶ 267) ¶ 268)
 ¶ 269) ¶ 270) ¶ 271) ¶ 272) ¶ 273)
 ¶ 274) ¶ 275) ¶ 276) ¶ 277) ¶ 278)
 ¶ 279) ¶ 280) ¶ 281) ¶ 282) ¶ 283)
 ¶ 284) ¶ 285) ¶ 286) ¶ 287) ¶ 288)
 ¶ 289) ¶ 290) ¶ 291) ¶ 292) ¶ 293)
 ¶ 294) ¶ 295) ¶ 296) ¶ 297) ¶ 298)
 ¶ 299) ¶ 300) ¶ 301) ¶ 302) ¶ 303)
 ¶ 304) ¶ 305) ¶ 306) ¶ 307) ¶ 308)
 ¶ 309) ¶ 310) ¶ 311) ¶ 312) ¶ 313)
 ¶ 314) ¶ 315) ¶ 316) ¶ 317) ¶ 318)
 ¶ 319) ¶ 320) ¶ 321) ¶ 322) ¶ 323)
 ¶ 324) ¶ 325) ¶ 326) ¶ 327) ¶ 328)
 ¶ 329) ¶ 330) ¶ 331) ¶ 332) ¶ 333)
 ¶ 334) ¶ 335) ¶ 336) ¶ 337) ¶ 338)
 ¶ 339) ¶ 340) ¶ 341) ¶ 342) ¶ 343)
 ¶ 344) ¶ 345) ¶ 346) ¶ 347) ¶ 348)
 ¶ 349) ¶ 350) ¶ 351) ¶ 352) ¶ 353)
 ¶ 354) ¶ 355) ¶ 356) ¶ 357) ¶ 358)
 ¶ 359) ¶ 360) ¶ 361) ¶ 362) ¶ 363)
 ¶ 364) ¶ 365) ¶ 366) ¶ 367) ¶ 368)
 ¶ 369) ¶ 370) ¶ 371) ¶ 372) ¶ 373)
 ¶ 374) ¶ 375) ¶ 376) ¶ 377) ¶ 378)
 ¶ 379) ¶ 380) ¶ 381) ¶ 382) ¶ 383)
 ¶ 384) ¶ 385) ¶ 386) ¶ 387) ¶ 388)
 ¶ 389) ¶ 390) ¶ 391) ¶ 392) ¶ 393)
 ¶ 394) ¶ 395) ¶ 396) ¶ 397) ¶ 398)
 ¶ 399) ¶ 400) ¶ 401) ¶ 402) ¶ 403)
 ¶ 404) ¶ 405) ¶ 406) ¶ 407) ¶ 408)
 ¶ 409) ¶ 410) ¶ 411) ¶ 412) ¶ 413)
 ¶ 414) ¶ 415) ¶ 416) ¶ 417) ¶ 418)
 ¶ 419) ¶ 420) ¶ 421) ¶ 422) ¶ 423)
 ¶ 424) ¶ 425) ¶ 426) ¶ 427) ¶ 428)
 ¶ 429) ¶ 430) ¶ 431) ¶ 432) ¶ 433)
 ¶ 434) ¶ 435) ¶ 436) ¶ 437) ¶ 438)
 ¶ 439) ¶ 440) ¶ 441) ¶ 442) ¶ 443)
 ¶ 444) ¶ 445) ¶ 446) ¶ 447) ¶ 448)
 ¶ 449) ¶ 450) ¶ 451) ¶ 452) ¶ 453)
 ¶ 454) ¶ 455) ¶ 456) ¶ 457) ¶ 458)
 ¶ 459) ¶ 460) ¶ 461) ¶ 462) ¶ 463)
 ¶ 464) ¶ 465) ¶ 466) ¶ 467) ¶ 468)
 ¶ 469) ¶ 470) ¶ 471) ¶ 472) ¶ 473)
 ¶ 474) ¶ 475) ¶ 476) ¶ 477) ¶ 478)
 ¶ 479) ¶ 480) ¶ 481) ¶ 482) ¶ 483)
 ¶ 484) ¶ 485) ¶ 486) ¶ 487) ¶ 488)
 ¶ 489) ¶ 490) ¶ 491) ¶ 492) ¶ 493)
 ¶ 494) ¶ 495) ¶ 496) ¶ 497) ¶ 498)
 ¶ 499) ¶ 500) ¶ 501) ¶ 502) ¶ 503)
 ¶ 504) ¶ 505) ¶ 506) ¶ 507) ¶ 508)
 ¶ 509) ¶ 510) ¶ 511) ¶ 512) ¶ 513)
 ¶ 514) ¶ 515) ¶ 516) ¶ 517) ¶ 518)
 ¶ 519) ¶ 520) ¶ 521) ¶ 522) ¶ 523)
 ¶ 524) ¶ 525) ¶ 526) ¶ 527) ¶ 528)
 ¶ 529) ¶ 530) ¶ 531) ¶ 532) ¶ 533)
 ¶ 534) ¶ 535) ¶ 536) ¶ 537) ¶ 538)
 ¶ 539) ¶ 540) ¶ 541) ¶ 542) ¶ 543)
 ¶ 544) ¶ 545) ¶ 546) ¶ 547) ¶ 548)
 ¶ 549) ¶ 550) ¶ 551) ¶ 552) ¶ 553)
 ¶ 554) ¶ 555) ¶ 556) ¶ 557) ¶ 558)
 ¶ 559) ¶ 560) ¶ 561) ¶ 562) ¶ 563)
 ¶ 564) ¶ 565) ¶ 566) ¶ 567) ¶ 568)
 ¶ 569) ¶ 570) ¶ 571) ¶ 572) ¶ 573)
 ¶ 574) ¶ 575) ¶ 576) ¶ 577) ¶ 578)
 ¶ 579) ¶ 580) ¶ 581) ¶ 582) ¶ 583)
 ¶ 584) ¶ 585) ¶ 586) ¶ 587) ¶ 588)
 ¶ 589) ¶ 590) ¶ 591) ¶ 592) ¶ 593)
 ¶ 594) ¶ 595) ¶ 596) ¶ 597) ¶ 598)
 ¶ 599) ¶ 600) ¶ 601) ¶ 602) ¶ 603)
 ¶ 604) ¶ 605) ¶ 606) ¶ 607) ¶ 608)
 ¶ 609) ¶ 610) ¶ 611) ¶ 612) ¶ 613)
 ¶ 614) ¶ 615) ¶ 616) ¶ 617) ¶ 618)
 ¶ 619) ¶ 620) ¶ 621) ¶ 622) ¶ 623)
 ¶ 624) ¶ 625) ¶ 626) ¶ 627) ¶ 628)
 ¶ 629) ¶ 630) ¶ 631) ¶ 632) ¶ 633)
 ¶ 634) ¶ 635) ¶ 636) ¶ 637) ¶ 638)
 ¶ 639) ¶ 640) ¶ 641) ¶ 642) ¶ 643)
 ¶ 644) ¶ 645) ¶ 646) ¶ 647) ¶ 648)
 ¶ 649) ¶ 650) ¶ 651) ¶ 652) ¶ 653)
 ¶ 654) ¶ 655) ¶ 656) ¶ 657) ¶ 658)
 ¶ 659) ¶ 660) ¶ 661) ¶ 662) ¶ 663)
 ¶ 664) ¶ 665) ¶ 666) ¶ 667) ¶ 668)
 ¶ 669) ¶ 670) ¶ 671) ¶ 672) ¶ 673)
 ¶ 674) ¶ 675) ¶ 676) ¶ 677) ¶ 678)
 ¶ 679) ¶ 680) ¶ 681) ¶ 682) ¶ 683)
 ¶ 684) ¶ 685) ¶ 686) ¶ 687) ¶ 688)
 ¶ 689) ¶ 690) ¶ 691) ¶ 692) ¶ 693)
 ¶ 694) ¶ 695) ¶ 696) ¶ 697) ¶ 698)
 ¶ 699) ¶ 700) ¶ 701) ¶ 702) ¶ 703)
 ¶ 704) ¶ 705) ¶ 706) ¶ 707) ¶ 708)
 ¶ 709) ¶ 710) ¶ 711) ¶ 712) ¶ 713)
 ¶ 714) ¶ 715) ¶ 716) ¶ 717) ¶ 718)
 ¶ 719) ¶ 720) ¶ 721) ¶ 722) ¶ 723)
 ¶ 724) ¶ 725) ¶ 726) ¶ 727) ¶ 728)
 ¶ 729) ¶ 730) ¶ 731) ¶ 732) ¶ 733)
 ¶ 734) ¶ 735) ¶ 736) ¶ 737) ¶ 738)
 ¶ 739) ¶ 740) ¶ 741) ¶ 742) ¶ 743)
 ¶ 744) ¶ 745) ¶ 746) ¶ 747) ¶ 748)
 ¶ 749) ¶ 750) ¶ 751) ¶ 752) ¶ 753)
 ¶ 754) ¶ 755) ¶ 756) ¶ 757) ¶ 758)
 ¶ 759) ¶ 760) ¶ 761) ¶ 762) ¶ 763)
 ¶ 764) ¶ 765) ¶ 766) ¶ 767) ¶ 768)
 ¶ 769) ¶ 770) ¶ 771) ¶ 772) ¶ 773)
 ¶ 774) ¶ 775) ¶ 776) ¶ 777) ¶ 778)
 ¶ 779) ¶ 780) ¶ 781) ¶ 782) ¶ 783)
 ¶ 784) ¶ 785) ¶ 786) ¶ 787) ¶ 788)
 ¶ 789) ¶ 790) ¶ 791) ¶ 792) ¶ 793)
 ¶ 794) ¶ 795) ¶ 796) ¶ 797) ¶ 798)
 ¶ 799) ¶ 800) ¶ 801) ¶ 802) ¶ 803)
 ¶ 804) ¶ 805) ¶ 806) ¶ 807) ¶ 808)
 ¶ 809) ¶ 810) ¶ 811) ¶ 812) ¶ 813)
 ¶ 814) ¶ 815) ¶ 816) ¶ 817) ¶ 818)
 ¶ 819) ¶ 820) ¶ 821) ¶ 822) ¶ 823)
 ¶ 824) ¶ 825) ¶ 826) ¶ 827) ¶ 828)
 ¶ 829) ¶ 830) ¶ 831) ¶ 832) ¶ 833)
 ¶ 834) ¶ 835) ¶ 836) ¶ 837) ¶ 838)
 ¶ 839) ¶ 840) ¶ 841) ¶ 842) ¶ 843)
 ¶ 844) ¶ 845) ¶ 846) ¶ 847) ¶ 848)
 ¶ 849) ¶ 850) ¶ 851) ¶ 852) ¶ 853)
 ¶ 854) ¶ 855) ¶ 856) ¶ 857) ¶ 858)
 ¶ 859) ¶ 860) ¶ 861) ¶ 862) ¶ 863)
 ¶ 864) ¶ 865) ¶ 866) ¶ 867) ¶ 868)
 ¶ 869) ¶ 870) ¶ 871) ¶ 872) ¶ 873)
 ¶ 874) ¶ 875) ¶ 876) ¶ 877) ¶ 878)
 ¶ 879) ¶ 880) ¶ 881) ¶ 882) ¶ 883)
 ¶ 884) ¶ 885) ¶ 886) ¶ 887) ¶ 888)
 ¶ 889) ¶ 890) ¶ 891) ¶ 892) ¶ 893)
 ¶ 894) ¶ 895) ¶ 896) ¶ 897) ¶ 898)
 ¶ 899) ¶ 900) ¶ 901) ¶ 902) ¶ 903)
 ¶ 904) ¶ 905) ¶ 906) ¶ 907) ¶ 908)
 ¶ 909) ¶ 910) ¶ 911) ¶ 912) ¶ 913)
 ¶ 914) ¶ 915) ¶ 916) ¶ 917) ¶ 918)
 ¶ 919) ¶ 920) ¶ 921) ¶ 922) ¶ 923)
 ¶ 924) ¶ 925) ¶ 926) ¶ 927) ¶ 928)
 ¶ 929) ¶ 930) ¶ 931) ¶ 932) ¶ 933)
 ¶ 934) ¶ 935) ¶ 936) ¶ 937) ¶ 938)
 ¶ 939) ¶ 940) ¶ 941) ¶ 942) ¶ 943)
 ¶ 944) ¶ 945) ¶ 946) ¶ 947) ¶ 948)
 ¶ 949) ¶ 950) ¶ 951) ¶ 952) ¶ 953)
 ¶ 954) ¶ 955) ¶ 956) ¶ 957) ¶ 958)
 ¶ 959) ¶ 960) ¶ 961) ¶ 962) ¶ 963)
 ¶ 964) ¶ 965) ¶ 966) ¶ 967) ¶ 968)
 ¶ 969) ¶ 970) ¶ 971) ¶ 972) ¶ 973)
 ¶ 974) ¶ 975) ¶ 976) ¶ 977) ¶ 978)
 ¶ 979) ¶ 980) ¶ 981) ¶ 982) ¶ 983)
 ¶ 984) ¶ 985) ¶ 986) ¶ 987) ¶ 988)
 ¶ 989) ¶ 990) ¶ 991) ¶ 992) ¶ 993)
 ¶ 994) ¶ 995) ¶ 996) ¶ 997) ¶ 998)
 ¶ 999) ¶ 1000) ¶ 1001) ¶ 1002) ¶ 1003)

(6)

1) אדום והסתירה שבו
הבה נבחן: האם תשובתו זו של אדום, היא תשובה שאנו עליה ערעור?
— לכואורה נראה, שאכן כך הוא; שהרי: "עניט ישראל מעליו". ברור שלא
תשונן מפני צבא אדום, שהרי הם עומדים להילחם בצבאות שלושים ואחד
מלכי כנען. لكن פשוט שהפן הרוחני, הוא שאלץ את ישראל לוטר ולהקיף
את ארץ אדום. ואולם, היה הבדל בין הסיבה הרוחנית האמיתית שבגללה
ויתרו ישראל, לבין זו שטען אדום. ישראל יותרו, מפני שניצן למשה ציווי
משמעותם של לאחתgorot בעשׂו: "אתם עברים בגבול אחיכם בני עשׂו...".
ונשمرתם מآل. אל תתגورو בס" (דברי ב, ד-ה; רמב"ח). חרבו של אדום,
הרוחנית והגשמי, לא השפיעה מאומה על ההכרעה לשבוב את אדום, אלא
אך ורק ציווי ה'. ואילו אדום, חשב ודאי שפהחו ממו, כלומר, מהצד

(7)

הרופאוני של ברכת "על חרבך תחיה".

אך יש לעיין: מבחינתו של אדום, האם באמות היה מוצדק לטעון טיעון זה?
חאם היה זה אמריתי, להסתמך על ברכת נבי-ה' במקורה זה? — מובן
מאליו שלא. כי אף שיצחק, עבד ה', העניק לעשׂו ברכת שאמום מסתמך
עליה — אך מאידך, הרי ה' בכבוזו ובעצמו הבטיח לישראל להיכנס לארץ!
אם הצד הרוחני, דבר-ה', הוא המכטיב את צעדי אדום — היכיזד איינו מסיע
בקיום דבר-ה' לישראל? האם יעלה על הדעת, שברכת בש-וזם — ولو אף
נבי-ה' ניצחק — יהיה לה משקל כלשהו כנגד דבר-ה'?!

אמונה המחליפה פנים

הנה לנו, שני כוחות הפעלים בעשׂו בו-זמנית:

(8)

א) מחד: אמונה גדולה ביצחק אבינו, נבי-ה' ועובדו הגדוול; זה אשר פשט
את צווארו לפני אלקיו, לעולה תמיימה. אדום מאמין בכוחו של עבד ה'.

ב) ומנגד: כפירה מוחלטת בה' כי אדום של איז, לא היה כעמי-הארץ של
היום, שאיןם יודעים תנין... מי שידע את הנוסח המדוייק של ברכת יצחק,
שנאמורה מאות שנים קודם, ידע ודאי שימושה הנו נבי גדור יותר מיצחק.
אדום נשן על ברכת-ה' שבפי נבי — ובה-בעת, מתעלם מדבר-ה' שבפי
גדול הנביאים! הוא "מסתדר" יפה עם סתריה זו שבקרכבו, ואף מפlia להנאל
על-פייה את מדיניות החוץ-והביטחון... מחד, מאמין רק ברוחניות — ומנגד

(9)

אינו ירא ממשה ומעם-ה', שעבורם שינה ה' סדרי בראשית.

שמעו תאמרו: וכי מניין למלך אדום כל ה"פלפול" הלמדני הזה? אולי ברכת
יצחק היא קבלה בידו מזקני עמו, והוא, בנסיבות של עמי-קדם, האמין
בלב שלם שברכה זו חזקה מכל! מניין לאדום שא-אי-אפשר לעזר את ישראל
הulosים ארצתו? — מן המצדיאות! אפילו הים נקרע לפני ישראל, והרי "או"
נבהלו אלופי אדום!! (שמות טו, טו). ועוד: מי שיודע מה בירך יצחק באוהל
לפני מאות שנים, כיצד זה "שכח" מלכמת גדולה שהתחוללה לפני
כארבעים שנה בלבד!! הלא אחד מבניו של אדום - עמלק, נכדו של עשו -
ニשה או לעכבר את ישראל בכוח החרב, והוכחה! (שם יז) — האין זו ראייה
ニצתת, ש"על חרבך תחיה" אינו עומד כנגד דבר-ה' החולך לפני ישראל? —

(10)

למרות זאת: אדום משלב בתוכו את הסתירה, וחיה עמה בדו-קיום.

הגע שיש הזדמנות לה策ר לישראל ולעכברם — אדום הוא מגודלי המאמינים
בברכות; אפילו בברכות בש-וזם. אבל כשהוחזע לו לקבל תורה, שעלה-ידה
היה זוכה בשל ברכות-ה' שבתורה — הוא סירב לקבלה!... כי ככלא נוות
לבקים את התורה — אפשר "להסתדר" בלי ברכות, ואפילו בלי ברכות-ה'.

מצבור של סתיירות באדם

(11)

אך מדוע נוחיק לכת? האמת היא, שכל אדם קיימות סתיירות מעין זו! אנו
חושבים באופן פשוטי, שהאדם הו צדיק, או רשע; מאמין, או כופר — ואין
זה כך. לאדם יש יכולת, להיות מאמין וכופר גם-יחד! בבדיקה מלך אדום,
שנויות לו להאמין בברכת יצחק, ולא נות לו להאמין במשה — כך הוא בכל
אדם: קיימים בו כוחות מנוגדים, והוא "מפעיל" את הכוח הרצוי לו —
היוון את האמונה בערך המסוים — ברגע שהוא מוצא לנכון.

כך היה בפרשת אנשי זיף ב"শמוֹאַל" (א, יט-כא): "עַנְיָעַלּוּ זִפִּים אֶל שָׁאוֹל
הַגְּבֻעָתָה לְאָמֵר: הַלוּא דָוד מִסְתָּהָר עַמְנוּ", ושאלול מברך אותם בחומר:
"בָּרוּכִים אַתָּם לְהָ", כִּי חִמְלָתָם עַלְיָ". ב"תְּהִלִּים" (נד), מופיע מזמור תלונה
שלם על הזיפים, וחוזל הסבירו שטענת דוד עליהם הייתה זו: אמנים מטרתם

(7)

בחלשנה הייתה: לקבל ברכה משאול ולא כתוב שקיבלו תשולם וכדומה);
ברכה של צדיק לשאול, ודאי תתקיים. אם כדי לנסוע לאדמוֹר משלמים
לכומי-עתק, כל-שכן שברכה מפי שאלה המליך שווה הון. אבל - טעו דוד -
בצמוד לברכת "ברוכים אתם לה"**"** שקיבלתם ממשיח-ה', הרי קיבלתם גם
את קללה ה': "אֲרוּר מֵהַ רָעָה בְּסִטְרָה!" (ודברי יז, כד; ייש תהיל תהשע). אז
איפה ההיגיון? ספרותם לשון-הרע כדי לקבל ברכה מפי צדיק – אבל הרוי
עקב כך תקבלו "אֲרוּר" מפי הגבורה! אם מאמנים אתם כל כך בברכת
אדם, קל-וחומר שצריך להאמין בקללה ה'!
אלא שאת המחשבה הזו, את התשיבות הפשטוט הזו – אדם מڌחיק לקרן –
זווית. הוא "לא חשב על זה" באותו רגע. ומעשים הם בכל יום ויום: במה
שנוח לנו, אנו מאמנים גדולים! בעלי ביטחון מופלא ממש כבדלי עולם!
ובמה שלא נוח כל כך, אנו כופרים – ואינו רואים בכך סתירה.

לימוד תורה: חשוב או לא?...

לימוד תורה: מי אינו יודע, שהتورה היא הדבר החשוב ביותר בעולם? הלא
בזה אין הונגים ימים ולילות, ומתעמקים כתע במסכת "קידושין" (ו): מה
הדין אם החתן אמר לכלה: "הרוי את פרופתיה"? האם היא מקודשת בזה?
הן אני חייב לצין, שהיתה בPHY בחתונות ובנות, וברוך ה', לא ארעה מעולם
שהחתן אמר משפט כזה... ובכל זאת, אנו יושבים ודנים: האם זו לשון
קידושין או לאו? ומדובר? – כי אנו יודעים, שהتورה היא **אוצר** החכומות
והמדעים. **בכל דין,** גם כזה שנראה בלתי מציאותי, טומונים סודות עמוקים,
ורמזים **לדברים שעולם עומד עליהם.** "טובה חכמה מפנינים", אומר
החכם מכל אדם, "ובכל חפצים לא ישוו בה" – אפילו חפצי שמים; המצוות
החשיבות ביותר ביותר, אין פגיעה לימוד התורה (משלי ח, יא; מז'ק ט). מי
מהיושבים כאן אינם מאמין בזה? דבריהם ממש פשוטים וסודיים. אלא
שם כך – כיצד זה מבטלים אותנו תורה עבור עניין שטוח?...

– הוא אשר אמרנו: מפני שהאדם הוא גם מאמין וגם כופר, ח"ו. שינוי לי
– ללמידה בין ארחות בוקר לארות צהרים, כשאנו משחו 'מיוחד' לעשות –
ה אז אני יושב ולומד ברצינות. אבל בעבר, כשיש לי איזה ניסיון קטן אס
לבטל תורה, אם לטיליל וכו' – אני פשוט "שוכת" לפטע, שהتورה היא
החשיבות ביותר ביותר. לא שהשתנה משהו בהשכפת עולמי, אלא שבאותו רגע
עלmeno, אני גם מגDOI המאמינים, וגם מגDOI הנכשלים! – **אני מדבר על**

3 אחרים, כי איינני יודע על אחרים; אבל אני יודע עצמי. כמה פעמים נגרם
אצלי ביטול תורה, עברו שיטויות של ממש.

חכמי המוסר הגדרו זאת: "אור וחושך משמשים בערבותה לבב האדם".
כל מי שלא הגיע לדרגת צדיק גמור – מצויים בו שני כוחות אלה בערבותה.
אחד, אני יודע שהتورה היא חשובה ואני רוצה **באמת** לדעת אותה –
ה איזמאידך אני רץ לשמעו 'חדשות', כדי לדעת גם מה אמר נשיא מצרים...
ולמרות שאיני שר הביטחון או ראש הממשלה, וממילא לא אתבקש להגיב
על דבריו, בכל זאת: אני רוצה לדעת מה אמר השיגען הזה...

סתירה פנימית

חובה איפוא לדעת, שקיים בתוכנו שני כוחות סותרים: "**אני**", מסוגל
ה להשוו מחשבות עליונות – ומיד אחר-כך חושב אותו "**אני**", מחשבות
שמש לא מתאימות "לי"... נමילא, צריך לפחות עיניים ולבזוק היטוב,
אייזה "**אני**" מדבר מתווכי ברגע זה. והוא שאמרו חז"ל על הפסוק: "לא
יהיה בך אל זרי" – אייזהו אל זר שיש בגונו של אדם? – הני אומר זה יצר-

(4)

הרע"י (תהל"א, י; שבת קה). הכפירה, האל הוז - מצוי ממש בתוכנו. חז"ל אמרו ב"סנהדרין" (לח): "אמר رب יהודה אמר רב: אדם הראשון מין היה; رب נחמן אמר: כופר בעיקר היה". אמנים ובני חננאל מפרש שם, שכך אומרים המינאים, שאדם-הראשון היה מין כמותם - אבל הפשט בוגמרא, לפחותה, שחז"ל אמרו שהיה מין וכופר בעיקר. וקשה, הרי ה' דבר אליו לפני החטא, וגם לאחר החטא נשאר נביא - אז איך יכול היה לכפרו?! אמר ברור, שאין לנו מושג בגודלותו של אדם-הראשון, שרבי בנהה אמר שסתתכל בעקביו במערת המכפלה, וראה "שני עקביו פשני גלגלי חמה" יותר מאשר עקביו, לא הירשו לו מהשימים לראות). אם זהו אדם-הראשון שאחרי החטא - מה אייפוא נבין בגודלותו שלפני החטא? - אך למייעוט הבנתנו, חז"ל אמר כך: אפשר להיות נביא, לחוש את דבר-ה' בכל ישותך - וברגע החטא לחוש תחושת כפירה! כי חטא - חייב להיות קשור למינותו! אחרת, כיצד יוכל העץ בניגוד לדבר-ה'?

תהליכי הדומה לשברות

תהליך הדומה לשכבות
ואולי מותר להוסיף: כיצד באמות האדם משלים וחיו עם סתיירות? מהו
הברילית שתחתרש בלבו. המאפשר לו למזוג יחד **הpecificים** שכאה?

- תחיליך זה כמוrho קשיות. אדם לומס יין - וכל בעיותיו נעלמו בלא-היי.

– גַּם הָיָן וְהַכֹּנֶת הַזֹּאת כִּי תֵּשׁוּבָה לְמִשְׁעָנָה – מה קרה? – היו שעניינו את משקל הדברים. במציאות לא נשתנו כל הטעויות של הנטו "כל הנוט עינו בכוס" – כל העולם כוס

דבר, אבל המאנזינים שלו השתנו. "כל הנוטן עינו ברכות" - נס הולך גן
דומה עליו כמיישור" (וימה עה) - הכל "חלק"; הין, מעלים את המעכזרים"
והקשיים. השיכור יודע שכתוב "לא תגנבו" (ויקי יט, יא) - אבל כשאינו מוצא
בגן אוניברסיטאי, מושגנו-שרלו.

... מההיבטים בוואט'ו ר' יונתן. אך יש גם גורם אחר, פנימי, ה"מיוצר" יין מלבד היין של השכן, הציווי הזה פשוט "נעלם" מעיני-שכלו.

זאת, כשהונורם הוא חיוני, כיון. אך יש גם גורם נוסף, מוגן, וזה,
במונט הלב פנימה: הליכנות. גם מידת זו, פועלת בדרך של שנייה משקל

בתוכן הלב פנימה : היליצנותו. אט מזאוח אט, נטול היזמות. **ביטול היזמות.** היליצנות, פשכות, הערכים באדם. הגדרת היליצנות היא: **הכפירה!** השאותה

עוקפת כל מஸול, וכמוון גם חברתו הנאמנה: הכהיריה! השאייף
הויאשא להוית חוויש מילן על וMSGRT. אתה מדבר אליו בהתרגשות,

האנושית, להיות חופשי מכל על ומסגרת. אוננו מוגן מפני גורם חברתי-כלכלי, מוגן מפני מפסוקים, מציג אישיות-מופת – אבל הוא עקי' הכל. הכל נזחה.

הלאה בлицנות אחת, בעקיפת-בזק, וליתר דיק ועמוק: בגאות-אנוש מוכחים מפטון, מציג א-ט. הא-ט. הא-ט.

ח' מרדרנית. ע"ע ישיחות בספר שמות' שיחה י, בה נותחה תוכנות הליצאות בארכיות).

המציאות בלבדי – הוא המשותף לכל אלה שהזכירו: כולם הופיעו בראוייה, וזאת ממשקל גנו מגן, של איזה מושג.

לישיכורים שהיינו - תאותם הפרטית - היא החשובה ביותר בענייניהם
נאומות הגדען אנו בושח להקשות קושיות:

ועל שיכור, כדיוע – אין טעם להקשות קושיות:

נ אֶדוֹם שׁוֹנֵא אֶת יִשְׂרָאֵל וּרוֹצֵחַ לְהַצֵּר לָהֶם, וּבָ"מִשְׁקָלָל" הַחֲדֵשׁ שְׁיִצְרָר עַדְעַמָּה
בְּכָל-גָּוֹתֶר בַּנְּאָהָרָן "עֲבֹדָה-מִשְׁקָלָל" מִכָּל עַרְךָ אֶחָר בְּעוֹלָם. מִמְילָא, הַופֵּךְ דָּבָר

ברכת יצחק היא "כבדת-משקל" מכב ערך אוו בעלה. מכב ערך אוו בעלה הוא מכב דברים זה, לנוכח התוצאת
היא בעינו לקל-ערך וחסר-חשיבות. במאובט דברים זה, לנוכח התוצאת
היא אשה-לישראל

היא בעינינו לקל-עון וויזהו זה בראוי שמדובר לא "משקל" האישי – אין הוא יכול לוותר לישראל. שמראה לו מושג של רחיבת מדרכו את מי שמעכב עבdo, לערך שה

כגון כוועס על אחינו, ווועצה להסיר מדרכו את מי שמעכּבּ בעזען, קען שערן
ב-היאיינן המשורר והכבד מכל: אהבתה הי' אותו (או פְּאָוֹמֶת-אַחֲרֵי, מקום המקדש),

ה בעניינו החשוב והכבד מכל: אהבתו זה אהומן (או אומן) – מילון
כהספרי חז"ל השווים במשמעותם. בזכור, אין עיכובים בכך השיכור!

הכפירה הקים בכל אדם, הופך באותו רגע לכבד-משקל – וכל הערוי
הנמצא עירוי – כולם שווים לעומתו פקליפת-השׁוּם.

האחרים - קבר-ה', אחיו, צער הוריו - קולות שוים לעומנו בקען, בונן, בונן,

עמלהת סייחון ועוג

מבחן היסטורי פרשנות חוקת פותחת שלב חדש. בינה לבין פרשנת קורה מפרידות שלושים ושמונה שנים עליהן אין התורה מספרת, וכן אנו מוצאים עצמנו לפטע בשנת הארכיאים ל'יציאת מצרים'. מרים נפטרת בחודש ניסן, בחודש אב אהרן נפטר ובחודש אדר משה הולך לעולמו. מפרשנת חוקת ועד סוף ספר דברים עוברת כמעט

שנת הארבעים מביאה לפתחנו את נושא הכנסה לארץ ישראל. ואכן, בפרשتنا מתחבצע כיבוש ארצם של סיכון וועג, שתהפוך לנחלת בני גד וראובן בעבר הירדן.

ויאסף סיחון את כל עמו ויצא ל夸ראת ישראל המדברה ויבא יהזה וילחם בישראל. ויכחו ישראל לפיקד ויריש את ארצנו. ויצא עוג מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו למלכתה אדרעי. ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו כי בידך נתמי אותו ואת כל עמו ואת ארצזו ועשית לוnashtor עשות לסתיכון מלך האמרי אשר ישב בחשפון. ויכו אותו ואת בניו ואת כל עמו עד בלתי השαι לו שריד וירישו את ארצנו.

מעבר לעובדה כי כיבוש ארצם של סיכון וועג מקנה לישראל אחיזה בשטח הארץ,

ו) יש בשורה מרעישה בנייחסן על שני המלכים האדירים שלטו באוזו.

למכה מלכים גדלים כי לעולם חסדו. ויהרג מלכים אדירים כי לעולם חסדו. לסתיכון מלך האמרי כי לעולם חסדו. ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו. ונתן ארצם לנחלת כי לעולם חסדו. נחלת לישראל עבדו כי לעולם חסדו. (תהלים קלו, ז-ככ)

כיבוש זה הכה גלים, כמספר בפרק הבא:

וירא בלק בן צפ/or את כל אשר עשה ישראל לאמרי. וינגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל.

כך גם מספרת רחוב למרגלים:

ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ וכי נפלת אימתכם עליינו וכי נמננו כל ישבי הארץ מפניכם. כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מפניכם בצתכם מפחים ואשר עשיתם לשני מלכי האמרי אשר בעבר הירדן לסתיכון ולעוג אשר התרקמתם אוניהם. ונשמעו וימס לבבניהם ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם כי ה' אלהיכם הוא אלהים בשמיים מפעול ועל הארץ מפהת.

(יהושע ב, ט-יא)

סיכון וועג שימושו מעין חומת מגן לשאר העמים שישבו בתוככי הארץ. לכשנפלת חומה זו, לתרדמת עמי הארץ, נוצר בלבם חשש אמיתי.

זאת ועוד, כיבוש סיכון וועג צוין כאירוע שאפשר את נאומו האחרון של משה:

ויהי בארכבים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחודש דבר משה אל בני ישראל בכל אשר צנה ה' אותו אלהים, אחריו הכתו את סיכון מלך האמרי אשר ישב בחשפון ואת עוג מלך הבשן.

(דברים א, ג-ד)

יש מהרו בנייחסן על סיכון וועג שמאפשר למשה לדבר.

כיבוש הארץ מעלה על הפרק את יUDAה וYHOVAH של מלוכה ישראלית, לעומת שיטות המלוכה הקיימות. לא רק יחד נדרש לנחל את חייו על פי דבר ה' אלא גם הציבור, המלוכה. "עם זו יצרתני לי תהളתי יספרוי" (שעה מג, כא).

סיכון – מנהיגות פרטאית

סיכון ועוג מייצגים שתי שיטות ממשל. חז"ל תיארו את סיכון כדמות לסייע במדבר (ראש השנה ג ע"א). כלומר, סום פראי צער. מתוך הפסוקים בפרשנותו עולה כי סיכון הוא שיזם את המתקפה על ישראל: "ילא נתן סיכון את ישראל עבר בגבול ויאסף סיכון את כל עמו ויצא ל夸ראת ישראל הגדירה ויבא יהצה וילקם בישראל". סיכון אוסף את עמו בכוח מנהיגותו חסרת המעוצרים.

לדברי הרב קוק, סיכון היה "מלך עז וקשה", שהתחפין ב"గבורת הנפשית הפרטית שאין לה גבול בתוכן התפרצותה" (עלית ראה ב, עמ' פג). שיטת ממשל זו בנייה על עצמותו של השליט ועריצותו לפני עמו. לאורך ההיסטוריה היו רודנים רבים שנתיניהם העריצו את חוסר הגבולות שלהם ופחודו לסרב לפקדותם. ישראל רק ביקשו לעבורה, אך זהה המורשת של סיכון, זו זמונתו הפרטית והאמנתנית, חסרת הסבלנות. לעומת זאת, בראש מלחמה ישראל עומד מנהיג מלא עדינות וענווה. מנהיג שעמו לא מפחד ממנו אלא רואה בו שליח נאמן. מנהיג לא ערי, לא אCORD, בעל שליטה עצמית עצומה.

יש כאן אמרה גדולה לעולם. ניתן לבנות מלכיות ללא שימוש בעריצות והפחדה. ניתן להנaging ברוז, בטוב לב וברחמים. ואכן, לדעת הרמב"ם, יג מידות הרחמים

באות להורות איזה שיקולים ראוי שייתנו מנהיג בישראל:

ראוי שייהיו פעולות הרחמניות והסליחה והחמלת והחנינה
באים מצד מנהיג המדינה, הרבה יותר מפעולות העונשין.

(מורה נבוכים א, נה)

עוג – מדיניות שפוע

שיטת ממשל נספת, הנפוצה יותר בדורנו, היא של עוג מלך הבשן. לעומת סיכון שגר במדבר, איזור צחיה וקשה, עוג גר בבשן, מקום פורה וDSL, רווי בשפע חומרי. עוג עצמו היה אדם גדול ממדים ומרשים בגופו, עוג – מלך החומרנות. ההמנונים נוראים אחריו לא בגלל פחד או עריצות, אלא בגלל השפע החומרני וההורוחים האישיים הניגרים ממנו. "מלך הבשן מיטר הרפאים" (דברים ג, יא), והנה הוא ודאי בחיותו מלך רועה בעמו לפי רוחו ראה את כל ההצלחה והתעדות רק בהtagבות החומריות" (ען איה ברכות ב, ט, ח).

בעוד על סיכון נאמר "ויאסף סיכון את כל עמו ויצא ל夸ראת ישראל", אצל עוג לא נאמר שאסף את העם, העם פשוט נחר אחריו: "ויצא עוג מלך הבשן ל夸ראת הדוא וככל עמו לפולחנה". גלגוליה של מנהיגות זו מצויה בימיינו בדמות הבתחות כלכליות ושאר הטבות הנוגעות לכיסו של ההמון. אולם בסופו של דבר הנגה זו אינה מולידה אחדות עם, אלא מבלייה את צרכי הפרט ודאגתו לחשבונו האישי.

כך מספרABA שאל:

פעם אחת רצתי אחר צבי, ונכנסתי בקהלית [עט הירך] של מות,
ורצתי אחריו שלוש פרשות, וצבי לא העתיך וקளית לא כלתא,
כשהזרתי לאחריו אמרו לי של עוג מלך הבשן הייתה. (נדה כד

36
ע"ב)

ABA שאל רצין בתוך עצמו עצומה שאינה מסתימית, עצם של מפרק התבררה כשייכת לעוג, בעל העוצמה החומרית האדירה.ABA שאל מלמד כי עליינו לרוץ אחריו הטהרה המשוללה לצבי, ולהיאבק בחומר הגס המבויטה בעצם הירך של עוג.

מדרש אחר מספר כי עוג זלזל באברהם ולעג על כך שאין לו ילדים. וזה כשלעצמו יחזק אמר: "מהו זה, אין זה כלום, באצבעי אני הורגנו" (בראשית ר' ר' נ). עוג זלזל ברוחניותו של אברהם ולא ראה בה אפשרות של אחיזה ממשית במציאות. אך יצאינו של אברהם ויצחא מביסים את עוג ועמו.

מלחמת רוח

6 קריית מלכות סיחון ועוג מהוות קרייה של תפיסות עולם בדבר בנית ממלכה בכווניות ובהשלכת אימה או בהרעת שפע וככללה. זה הכוורת לכל מפעל ההתיישבות של עם ישראל בארץ.

בנהנחת ארץ ישראל לישראל עשה ד' נפלאות ולא עמד בפניהם סיחון מלך האמור, עם כל גבורות פראוותו, המדכricht, הסiyית והערודית, ולא הוועילה לעוג הענק הנפלא, אשר נותר מיטר הרפאים, כל גבורתו הגופנית הנוראה להלחות בישראל. זה לנו לימוד לדורות שעצת ד' ודבר קדשו לעולם יעמוד ולא יועילו כל גבורות פרαιות נשיות, ולא גבורות חומריות ענקיות אשר יוסדו יחד על עם ד'. (על ראייה ב, עמ' פג)

6 רק לאחר שמשה הכה את עוג וסיחון, רק אז: "זהויל משה באאר את התורה הזאת לאמר" (דברים א,ה). רק לאחר שהופלו תפיסות העולם החרסניות של סיחון ועוג, ניתן לעסוק בספר דברים בתיאור החיים הלאומיים בארץ ישראל.

על פן יאמרו חמשלים באו חשבון

(כא, כז)

| אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, Mai dchaviv: "על פן יאמרו המושלים בוואו חשבון?" "המושלים" – אלו המושלים ביצרם, "בוואו חשבון" בוואו ונחשב כחובנו של עולם: הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסודה. "תבנה ותគונן" – אם אתה עושה כן, תבנה בעולם הזה ותគונן לעולם הבא. (בבא בתרא עה).

6 החובה לעורך חשבון נפש מוטלת על כל אדם ואדם, באשר הוא. פעם אחת פנו בני הקהילה לגאון רבי יצחק בלאור, תלמידו של רבי ישראל מסלנט ומראיי תנועת המוסר בבקשת כי יאות לומר בפניהם דברי התעווררות לרגל הימים הנוראים הקרבים ובאים.

| אמשול לכם משל, אמר רבי יצחק, שיירה אחת תעטה בעיר גדול. במשן שבוע ימים הלכו ותעו בדרכם ולא מצאו מוצא מן הטבך אליו נקלעו. לפתח ראו אנשי השיירה אדם בודד הולך מרוחק. מיהרו וחשו אליו ובקשווהו, כי יראה להם את הדרך כיצד יצאת מן העיר.

ידידי, פנה אליהם האיש ואמר, אתם ותועים בעיר רק שבוע אחד, ואילו אני תועה כבר כמה שבועות... הבה ונלך ייחדיו, אולי נמצא ביחיד הדורך הנכונה. ואולם, בדבר אחד יכול אני לעוזר לכם, אומר לכם את הטבילים בהם הילכתי כבר, ובhem לא נתעה שוב...

ובכן אמר רבי יצחק גם אני תועה כמותכם, ועוד יותר מכם, שהרי ז肯 אני מכם. אולם מתון נטוני, אוכל להווארות לכם כמה דברים שראוינו בימי חיינו בדקתי וממצאי כי הבל הם! בזאת תטמכו עלי, כי לא כדאי לכם לעסוק בהם. הבה נחפש ייחדיו את הדרך לתשובה שלימה.